

رانندگی بدون آموزش، رفتارهای ترافیکی

و بزرگراه، تردد میلیون‌ها خودرو در شهر، دوربرگردان‌های مشکل‌دار، کمبود تاکسی و اتوبوس، واگن‌های در حال انفجار از مسافر همه اینها برای این‌که معضلی به نام ترافیک در کلانشهرها را رقم بزند کافی است، اما مگر چه اندازه می‌توان راه و جاده ساخت؟

و بزرگراه، تردد میلیون‌ها خودرو در شهر، دوربرگردان‌های مشکل‌دار، کمبود تاکسی و اتوبوس، واگن‌های در حال انفجار از مسافر همه اینها برای این‌که معضلی به نام ترافیک در کلانشهرها را رقم بزند کافی است، اما مگر چه اندازه می‌توان راه و جاده ساخت؟ چه تعداد از بزرگراه‌های شهر را می‌توان دو طبقه کرد؟ چقدر می‌توان اتوبوس و واگن به خطوط حمل و نقل شهری اضافه کرد؟ و در مقابل تا کی می‌توان برای تردد خودروها در سطح شهر محدودیت ایجاد کرد، به این امید که ترافیک شهرمان روان شود؟

برخلاف تصور، بسیاری از کارشناسان و مسئولان حوزه ترافیک و حمل و نقل شهری معتقدند مشکل ترافیک شهری فقط با تزریق اتوبوس و تاکسی و احداث جاده و بزرگراه حل نمی‌شود. آنها معتقدند اگر بسیاری از رفتارهای ترافیکی شهروندان در سطح شهر چه سواره باشند و چه پیاده، اصلاح می‌شود، شاید ترافیک شهری آنقدرها هم عرصه را به شهرنشین‌ها تنگ نمی‌کند. شتابزده، خودخواهانه و بدون گذشت؛ رانندگی خیلی از ما ایرانی‌ها متأسفانه این‌گونه است. از زمانی که پای اولین ماشین به خیابان‌ها باز شد، سال‌ها می‌گذرد. در این سال‌ها بزرگراه‌ها یکی پس از دیگری احداث شد، تعداد خودروها از صد به هزار و از هزار به میلیون رسید، هر کدام مان که پول دست‌مان آمد، اولین کاری که کردیم این بود که چهارچرخه‌ای بخریم و زیر پایمان بیندازیم تا از اتوبوس سواری و ایستادن کنار خیابان منتظر تاکسی خلاص شویم. تصادف‌ها یکی بعد از دیگری رقم خورد تا کلی مجروح و فوتی روی دست مان بگذارد.

همه این اتفاق‌ها افتاد تا ما ایرانی‌ها در دنیا برای نوع رانندگی مان مثال زدنی شویم. حالا ما هم به اندازه خیلی از شهرهای دنیا هم خیابان و بزرگراه داریم و هم خودرو، با این تفاوت که متأسفانه رفتارهای ترافیکی ما به اندازه تعداد خودروهایمان رشد نکرد و این خلأ باعث شد بسیاری از تصادف‌ها رقم بخورد و گره ترافیک معابر شهری هر روز کورتر شود. فرقی نمی‌کند عابران پیاده، راکب موتورسیکلت یا راننده خودرویی باشیم. مهم این است که هر کدام از ما در جایگاهی که هستیم، نسبت به رفتارهای ترافیکی که مرتکب می‌شویم، بی‌تفاوت نباشیم.

رفتارهای متفاوت رانندگی در زنان و مردان

مردان و زنان رفتارهای متفاوتی در رانندگی دارند که توجه به ایمنی در رانندگی و ریسک‌پذیری آنان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و البته عوامل متعددی موجب این تفاوت‌ها می‌شود که شامل ساختارهای فیزیولوژیک، فرهنگی و محیط اجتماعی است. سرهنگ علیرضا اسماعیلی، مدیر گروه ترافیک و حمل و نقل دانشگاه علوم انتظامی نیز این تفاوت‌ها را قبول دارد و با اشاره به بررسی‌هایی که در برخی کشورها نسبت به تفاوت رانندگی زنان و مردان انجام شده، می‌گوید: شواهد زیادی وجود دارد که ثابت می‌کند مردان و بخصوص مردان جوان در همه فرهنگ‌ها نسبت به زنان رفتارهای پرخطرتری دارند که بیشتر آن را به صورت مستقیم نشان می‌دهند؛ این موارد رانندگی ایمن را کاملاً تحت تأثیر قرار می‌دهد و رفتارهای پرخطرانه و تهاجمی، احتمال میزان تصادف را بالاتر می‌برد.

این مساله در تخطی از قوانین رانندگی شامل سرعت مجاز، سبقت و رانندگی در حال مستی نمود بیشتری پیدا می‌کند. مردان اغلب سریع، فرز و پریپیچ و خم رانندگی می‌کنند. آنها از هر فضای خالی استفاده می‌کنند و به طور دائم در حال تغییر مسیر هستند، اما در مقابل زنان آرام، آهسته و مستقیم می‌رانند.

از آموزشگاه تا خیابان؛ از ایده آل تا واقعیت

احتیاط، صبر و حوصله از مشخصات رانندگی زنان است؛ ویژگی‌هایی که حرص رانندگان مرد را درمی‌آورد و آنها را به عکس العمل وامی‌دارد، اما ریشه تفاوت شیوه‌ها یا سبک‌های رانندگی زنان و مردان در کجاست؟ اسماعیلی توضیح می‌دهد: تمام رانندگان برای دریافت گواهینامه به کلاس‌های آموزش رانندگی می‌روند و امتحان رانندگی می‌دهند. در این کلاس‌ها آنها درباره هنجارهای درست رانندگی یا آنچه در زبان جامعه‌شناسی، هنجارهای ایده آل گفته می‌شود، آموزش می‌بینند و امتحان می‌دهند، اما آنچه در عمل حاکمیت دارد، نه هنجارهای ایده آل رانندگی که هنجارهای واقعی رانندگی است.

شیوه‌های متفاوت رانندگی زنان شباهت بیشتری به هنجارهای ایده آل رانندگی دارد. زنان در عمل به مواردی که براساس هنجارهای ایده آل رانندگی ممنوع است، احترام می‌گذارند. آنها معمولاً از سرعت مجاز تجاوز نمی‌کنند، سبقت غیرمجاز نمی‌گیرند، لایی نمی‌کشند، بیش از حد تغییر مسیر نمی‌دهند، ورود ممنوع نمی‌روند و چراغ قرمز را رد نمی‌کنند، دقیقاً همین موارد است که حرص بعضی مردان را درمی‌آورد و ضمانت‌های اجرایی غیررسمی برای آنها به همراه دارد.

کشورهای دیگر چه می‌کنند

در چین در پروازهای داخلی خود از طریق مانیتور به شهروندان، چگونگی عبور از خیابان و معابر را آموزش می‌دهد. در واقع

هواپیما فرصتی برای انتقال مفاهیم آموزشی خواهد بود و با توجه به خلأ هایی که ما داریم، ضرورت ارائه چنین آموزش هایی بیش از پیش احساس می شود و امیدواریم رسانه ها در داخل نیز بتوانند چنین اقداماتی را در جهت افزایش فرهنگ ترافیکی انجام دهند.

در اسپانیا تیزرهایی ساخته می شود که تاثیرگذاری بالایی دارد و رانندگان را مجاب به رعایت مقررات راهنمایی و رانندگی می کند. به عنوان مثال برای استفاده موتورسواران از کلاه ایمنی، تیزری ساخته شده با این مضمون که در آن سربازان ملل مختلف در سده های گذشته تا جنگ جهانی دوم و حتی فیلم جنگ ستارگان از کلاهخود استفاده می کنند و پیامی که در زیرنویس تیزر به مخاطب اعلام می شود، این است که 5000 سال است انسان ها برای حفاظت از جان خود در جنگ ها از کلاهخود استفاده می کنند و شما موتورسواران زمانی که از موتور برای تردد استفاده می کنید، از کلاه ایمنی خود استفاده کنید.

جای خالی آموزش های ترافیکی

مشکلات ترافیکی تهران فقط خیابان های کم عرض، کمبود بزرگراه ها و مشکلات ناوگان حمل و نقل عمومی نیست. این را معاون حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران می گوید که معتقد است، در پایتخت با یک خلأ جدی در رفتارهای ترافیکی مواجه هستیم و اصلاح رفتارهای ترافیکی، موثرترین راهبردی است که می تواند پایتخت را از این معضل نجات دهد.

به گفته سیدجعفر تشکری هاشمی، اصلاح رفتار از طریق آموزش آن اتفاق می افتد، آن هم آموزشی که مستمر است و به نهادینه شدن رفتار منجر می شود و رفتار ترافیکی از جمله حوزه هایی است که نیاز به آموزش در ابعاد مختلف دارد.

معاون حمل و نقل و ترافیک شهرداری تهران با تاکید بر اهمیت و ضرورت آموزش مباحث ترافیکی به دانش آموزان از جمله این که چطور به سلامت از خیابان عبور کنند، می گوید: با وجود این که در این زمینه خلأ جدی در کتاب های درسی وجود دارد، اما دست روی دست نگذاشته ایم و ضمن اعزام گروه های نمایشی به مدارس ابتدایی به منظور اجرای نمایش های آموزشی و انجام فعالیت های آموزشی در پارک های آموزش ترافیک، کتب کمک آموزشی حاوی نکات ساده ترافیکی را نیز در اختیار مربیان مهد کودک ها قرار داده ایم.

تشکری هاشمی به آموزش رانندگان سرویس های مدارس نیز اشاره می کند و توضیح می دهد: رانندگان سرویس مدارس که هر روز با دانش آموزان سر و کار دارند، آموزش های لازم را فرا گرفته اند.

رفتارمان را اصلاح کنیم

اگر وقتی تصادف کردیم، ترجیح دادیم در زمان انتظارمان تا آمدن پلیس خودروی مان را کنار بکشیم، اگر با پیچیدن ناگهانی جلوی همدیگر یا لاین عوض کردن های پی در پی خطری برای دیگر رانندگان نشدیم، اگر یاد گرفتیم وقتی چراغ قرمز بود فقط از روی خط کشی عابر پیاده حرکت کنیم، اگر در مقابل راننده ای که بی محابا جلوی مان پیچید و تصادفی را رقم زد به جای حل مسالمت آمیز موضوع به سراغ قفل فرمان نرفتیم و... آن وقت می توانیم بگوییم رفتارهای ترافیکی در فرهنگ ما ایرانی ها روز به روز در حال بهبود و اصلاح شدن است.

پوران محمدی / گروه جامعه